

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

روان شناسی

مرور و جمع بندی روان شناسی کنکور در ۲۴ ساعت

مهران افشاری

استاد مشاور:

علی نوری

مهرزوماه

مورد تأیید دفتر تکنولوژی
آموزشی و کمک آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

درس روان‌شناسی به‌عنوان یک کتاب اختصاصی رشته‌ی انسانی در سال سوم ارائه می‌گردد، ولی بسیاری از داوطلبان این درس را از روی اجبار و بی‌علاقگی همراه با خستگی مطالعه می‌کنند و آن را یک درس سخت و کسل‌کننده می‌دانند، دلیل این امر نیز این است که شاید انتخاب برخی از مباحث این کتاب متناسب با سن و سال و سطح تحصیلات شما نبوده و یا مباحث خشک و غیر جذاب‌کننده برای این درس انتخاب شده ضمن آن که در کل کتاب نوع نگارش نیز به‌گونه‌ای است که انگیزه و تمایل مطالعه‌ی این درس را از داوطلب می‌گیرد. به همین دلیل تلاش نموده‌ام تا در این کتاب تا اندازه‌ای از خشکی مطالب کم کنم، با مثال‌های ذکر شده بر جذابیت کتاب بیفزایم و با زبان نسبتاً ساده‌تر مطالب آن را مطرح کنم. بنابراین انتظار دارم این تصور غلط خود را که مانع از مطالعه‌ی خوب و دقیق این کتاب می‌گردد را کنار بگذارید و با روحیه‌ی بهتری به مطالعه‌ی آن بپردازید. در ضمن یاد داشته باشید که دروس روان‌شناسی و اقتصاد ضمن دشوار بودن آن‌ها برای اکثر داوطلبان، به‌صورت تک کتاب بوده و می‌توانید با مطالعه‌ی درست این دو کتاب رتبه و تراز خود را در حد چشم‌گیری افزایش دهید. به همین دلایل تلاش من در دو کتاب روان‌شناسی و اقتصاد که به کمک دوست و همکار ارجمندم جناب آقای دوستدار توسط انتشارات مهروماه تهیه گردیده‌اند بر این بوده است که بتوانید این دو درس را با درصد بالاتری پاسخگو باشید.

محتوای کتاب

- کتاب حاضر شامل چهار فصل کلی و ۱۱ مبحث است که در ابتدای هر فصل یک نمودار درختی کلی و در ابتدای هر مبحث نمودار درختی مربوط به همان قسمت ترسیم گردیده که نمای کلی آن فصل و مباحث را نمایش می‌دهند: این نمودارها می‌توانند ساختار کلی مطالب هر فصل و مبحث را به‌طور سازماندهی شده به شما مخاطبان عزیز ارائه دهند تا قبل از مطالعه بتوانید یک تصویر کلی از مطالب آن مبحث را در ذهن خود داشته باشید که این عمل در یادگیری بهتر مطالب می‌تواند مفید باشد.
- در انتهای هر مبحث سؤالات سراسری، آزاد، خارج از کشور و... (جمعاً ۲۲۵ تست) و مربوط به همان مبحث طراحی و انتخاب گردیده و سپس از سؤالات تألیفی استفاده شده (جمعاً ۵۵۶ تست) تا بدین‌وسیله نیز کل مطالب هر مبحث را پوشش داده باشم، در انتهای هر فصل نیز ۲۰ سؤال جامع مشابه سراسری و آزاد آورده شده (جمعاً ۱۸۰ تست) که مجموعاً شامل ۹۶۱ تست می‌گردند که اگر بتوانید این مطالب و سؤالات را به‌صورت مفهومی یاد بگیرید، با اطمینان می‌گویم که از بالاترین رضایت درسی کنکور (از نظر پاسخ‌دهی به سؤالات) برخوردار خواهید شد.

توصیه‌های لازم برای شما داوطلبان گرامی

- دروس دفترچه را براساس تسلط و مهارتتان در دروس پاسخ قرار دهید. (مثلاً) اگر در درس روان‌شناسی خوب هستید با این درس شروع کنید (اینکار باعث افزایش روحیه و تقویت اعتماد به نفس شما می‌گردد).
- سعی کنید مطالب را مفهومی مطالعه کنید طوری‌که قادر به ارتباط مطالب مختلف فصول با یکدیگر باشید حتی «تروتترین»‌ها را نیز سعی کنید بفهمید تا حفظ کنید.
- برخی مباحث را می‌توانید به‌طور همزمان باهم مطالعه کنید مثلاً «فعالیت‌های روان‌شناسان در ابتدای فصل اول با حوزه‌های شغلی در روان‌شناسی در آخر همین فصل» و یا «رویکردها در فصل اول با عناصر درمان در فصل چهارم» و...

۱۲ نحوه‌ی پاسخ‌گویی به سؤالات:

سؤالات روان‌شناسی سراسری از سؤال ۲۶۱ - ۲۸۰ و مدت زمان آن ۱۵ دقیقه می‌باشد؛ بنابراین در هنگام تست‌زنی خصوصاً سؤالات جامع تایم بگیرید. هر بار سعی کنید این تایم کم‌تر شود تا نهایتاً به زمان کنکور برسید؛ در خصوص سؤالات تألیفی نیز اگر درصد شما پائین بود نگران نباشید و تلاش کنید تا آن را افزایش دهید؛ بهتر است پاسخ‌های غلط و مباحث و نکات مربوط به آن‌ها را نیز شناسایی کنید و در صورت امکان با هر یک از آن‌ها یک تست جدید بسازید تا از این طریق نیز بتوانید میزان مهارت خود را افزایش دهید.

۱۳ باید بدانید دروس روان‌شناسی و اقتصاد ضمن آنکه مشکل هستند ولی در اکثر رشته‌های دلخواه شما داوطلبان از ضریب بالا برخوردارند، به همین دلیل با وجود کتاب حاضر که در خدمت شما می‌باشد و رعایت توصیه‌های داده شده‌ی در این کتاب می‌توانید تا حد قابل توجهی درصد این دو درس و تراز خود را افزایش دهید.

۱۴ تا قبل از آزمون سال ۹۰ معمولاً بیش‌ترین سؤالات از فصل سوم و کم‌ترین از فصل چهارم و یا فصل اول بود (مثلاً تعداد سؤالات در سال ۸۹ به این صورت بود، ۳ سؤال از فصل ۱، ۴ سؤال از فصل ۲، ۹ سؤال از فصل ۳ و ۴ سؤال از فصل ۴) ولی در آزمون سال ۹۰ این ترتیب به هم ریخت، طوری که از فصل اول ۷ سؤال (۶ سؤال آن از بین صفحات ۷ - ۱ بود)، فصل دوم ۲ سؤال (کمترین سؤالات)، فصل سوم ۷ سؤال و فصل چهارم ۴ سؤال، بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که تمامی فصول و تمامی مباحث کتاب حائز اهمیت می‌باشند و برای آوردن درصد بالا می‌بایست تمامی آن‌ها را مطالعه کنید. بنابراین توصیه می‌شود سؤالات ساده‌تر را ابتدا جواب بدهید ولی به یاد داشته باشید که این سؤالات برای دیگران نیز ساده است و فقط مباحث دشوار است که می‌توانند سطح تراز و رتبه‌ی شما را به‌طور جدی تغییر دهند. بنابراین برای مباحث دشوار وقت و زمان بیش‌تری اختصاص دهید و بدانید که پاسخ‌دهی به این سؤالات است که می‌تواند باعث موفقیت چشم‌گیر شما نسبت به دیگران گردد.

نحوه‌ی استفاده از کتاب

- ۱ ابتدا کل نمودار هر مبحث و مطالب مربوط به آن را به‌طور اجمالی مورد توجه قرار دهید؛ این کار به شما کمک می‌کند تا ضمن کاهش اضطراب و ارضای حس کنجکاوی شما بتوانید با ساختن یک تصویر کلی از مطالب آن‌ها را بهتر فرا بگیرید.
- ۲ مطالعه‌ی دقیق مباحث طوری‌که قادر به انتخاب نکات مهم و کلیدی آن قسمت و انتخاب سؤالات مناسب تشریحی و تستی آن‌ها باشید، سپس این نکات را بر روی برگه‌های چسبان نوشته و آن‌ها را در همان صفحه مربوط به کتاب قرار دهید تا بعداً به هنگام مرور آن صفحه‌ی کتاب بتوانید کل نکات را در معرض دید خود داشته باشید.
- ۳ پس از مطالعه به اندازه کافی استراحت کنید (این مدت در افراد مختلف با توجه به توانایی آن‌ها و اطلاعات قبلی که دارند متفاوت است).

نکته: در زمان استراحت به هر کاری که علاقه دارید بپردازید، غیر از کارهای فکری (حتی مطالعه‌ی کتاب رمان، حل جدول و...).

- ۴ در مرتبه‌ی بعد از خود امتحان بگیرید، در این مرحله می‌توانید سؤالات تشریحی و نکات انتخابی خود را از خود بپرسید و در صورت اطمینان از یادگیری مطالب، قسمت‌هایی را که درست فرا نگرفته‌اید و یا در پاسخ‌گویی به آن مشکل دارید را مجدداً بر روی یک برگه‌ی جدید نوشته و به عنوان نکات جدید در همان صفحه از کتاب قرار دهید، ولی به یاد داشته باشید که تست‌های مربوط به این قسمت را باید حداقل ۲۴ ساعت پس از فراگیری مطالب کار کنید، دلیل این امر هم این است که تحقیقات نشان داده‌اند که ۶۰ درصد آموخته‌ها در ۲۴ ساعت اول فراموش می‌شوند (این کار به شما کمک می‌کند تا بفهمید که کدام یک از نکات را باید بیشتر کار کنید و آن قدر باید این کار را ادامه دهید تا کل مطالب را بتوانید فرا بگیرید). در این قسمت برای اینکه بتوانید نحوه‌ی درست مطالعه را فرا بگیرید یک نمونه از یکی از مباحث در ارتباط با مباحث دیگر و در روزهای بعدی به‌طور اختصار توضیح داده می‌شود.

روز اول ۱) شناسایی نکات مربوط به آن مبحث مثلاً ۵۰ نکته از مبحث اول و قرار دادن آن‌ها در برگه‌ها و چسبانیدن آن‌ها در همان صفحه‌ی کتاب (در برخی از مباحث درسی می‌توانید از جعبه‌ی لایت‌تریا G5 که در کتابفروشی‌ها وجود دارد، استفاده کنید).

روز دوم ۲) باید قادر به انتخاب نکات مربوط به مبحث جدید باشید (مثلاً ۵۰ نکته) و به طریق روز قبل آن‌ها را بر روی برگه‌های چسبان نوشته و در همان صفحه کتاب قرار دهید؛ در این مرحله باید قادر باشید نکات روز قبل را

به نصف برسانید «۲۵ نکته»، (یعنی با تکرار و تمرین باید توانسته باشید ۲۵ نکته را به خوبی فرا گرفته باشید) (بنابراین) در روز دوم شما ۵۰ نکته جدید و ۲۵ نکته‌ی مربوط به روز اول را خواهید داشت.

روز سوم ☺ شناسایی و انتخاب ۵۰ نکته جدید از مبحث سوم + یادگیری نصف نکات روز قبل (در این مرحله ۲۵ نکته‌ی باقیمانده‌ی روز دوم را باید در برگه‌های جدید بنویسید (ولی) به یاد داشته باشید که در روز سوم باید کل نکات مربوط به مبحث روز اول را به طور کامل فرا گرفته باشید.

نکته: شما نکات هر مبحث را از ابتدای یادگیری (روز اول) تا آخر یادآوری (روز سوم) و یادگیری کامل آن مبحث باید به طریق بالا عمل کنید تا نهایتاً پس از ۱۳ روز (به تعداد مباحث کتاب و روزهای بعدی برای مرور کامل آخرین مباحث) قادر به یادگیری کامل کتاب باشید (یعنی) ۱۱ روز به تعداد مباحث کتاب + ۲ روز برای یادگیری کامل نکات مباحث باقی مانده.

نکته: از این روش می‌توانید برای یادگیری دروس دیگر خود نیز استفاده کنید.

نکته: دلیل اینکه بعضی از سؤالات بصورت تشریحی پاسخ‌گویی شده است، این می‌باشد که گزینه‌های دیگر این نوع سؤالات نیاز به توضیح داشته است.

سخن آخر

کتاب حاضر شصت و پنجمین جلد کتابی است که در زمینه‌ی کتب کمک آموزشی دروس روان‌شناسی، اقتصاد، علوم اجتماعی و در کنار ده‌ها مقاله‌ی علمی در زمینه‌های اعتیاد، روان‌شناسی و دانش اجتماعی در سطح دانشکده پرستاری کرمانشاه و... از طرف نگارنده تهیه و در خدمت شما عزیزان قرار گرفته است. با توجه به سابقه‌ی ۴۰ ساله‌ی تدریس و نوشتن کتب مختلف سعی کرده‌ام هر بار در هر یک از کتابهایم از شیوه‌ها و نکات جدیدی استفاده کنم تا ضمن ایجاد جذابیت در هر یک از آنها توانسته باشم با زبانی نسبتاً ساده تمامی مطالب موردنیاز را پوشش داده و خدمتی هر چند ناچیز به شما عزیزان کرده باشم.

در تهیه و تدوین این کتاب از همسر مومن هستم که همواره با ایجاد یک محیط آرام و تحمل سختی‌های ناشی از نگارش کتاب زمینه‌ی این گونه فعالیت‌ها را برای من فراهم کرده است. این کتاب را به آقای میلاد صنعتکار که امانت‌دار عزیزترین موجود زندگی‌ام می‌باشند تقدیم می‌کنم و از خداوند برای تمامی این عزیزان و شما داوطلبان گرامی آرزوی موفقیت و طول عمر را از خدا خواستارم.

در انتها لازم می‌دانم از جنای آقای دکتر احمد اختیاری مدیریت محترم انتشارات مهروماه که برای ایشان احترام زیاد قائل هستم تشکر نمایم زیرا با رفتار خود عملاً ثابت نموده‌اند که کار فرهنگی انجام می‌دهند و با بسیاری از مدیران انتشاراتی دیگر که متأسفانه فقط قصد تجارت داشته و حتی از دادن حق‌الزحمه ناچیز مؤلفان طفره می‌روند، تفاوت فاحش دارند. هم‌چنین از جناب آقای مهران ترکمان مدیر گروه علوم انسانی و از دوست عزیزم جناب آقای مجید مری که زمینه‌ی آشنایی مرا با انتشارات مهروماه فراهم نمود. از استاد علی نوری که کتاب حاضر را مورد بررسی قرار داده و ما را از نظرات خود بهره‌مند گرداندند. از جناب آقای فرهادی، خانم‌ها شراره رستمی، هدیه مرادی و ریحانه شریفی پیشه که در بخش انتشارات در مراحل مختلف تهیه‌ی این کتاب مرا یاری کردند و همین‌طور از سرکار خانم گل محمدی که در این مدت زحمت ارسال و دریافت جزوات را داشتند، از خانم طیبه دیبائی، رتبه‌ی دو کنکور سراسری ۸۸، عباس شهرابی و خانم شیما حسینی دانشجویان برتر رشته حقوق دانشگاه تهران و جناب آقای آریان شبگرد، دانش‌آموز برتر رشته علوم انسانی که در قسمت ویرایش این کتاب مرا کمک نمودند، کمال سپاس را دارم.

در خاتمه نظر به اینکه کار خود را بدون ایراد نمی‌دانم از شما داوطلبان گرامی تقاضا دارم با ارسال پیامک به شماره‌ی ۳۰۰۷۲۱۲۰ انتقادهای خود را در رفع نقایص کتاب با انتشارات در میان بگذارید.

با تشکر تمامی کسانی که مرا در تهیه‌ی این کتاب یاری نمودند برای تک‌تک شما عزیزان آرزوی موفقیت دارم.

با آرزوی موفقیت روز افزون شما

مهران افشاری

فصل اول		مبحث ۱ ۸	☐
		تست‌ها ۱۲	☐
		مبحث ۲ ۲۱	☐
		تست‌ها ۲۷	☐
		مبحث ۳ ۳۷	☐
تست‌ها ۴۲	☐		

کلیات

فصل دوم		مبحث ۱ ۵۲	☐
		تست‌ها ۵۸	☐
		مبحث ۲ ۶۶	☐
		تست‌ها ۷۴	☐
		مبحث ۳ ۸۱	☐
تست‌ها ۹۴	☐		

رشد

فصل سوم		مبحث ۱ ۱۱۰	☐
		تست‌ها ۱۲۱	☐
		مبحث ۲ ۱۳۲	☐
		تست‌ها ۱۴۲	☐
		مبحث ۳ ۱۵۵	☐
تست‌ها ۱۶۵	☐		

فرایندهای شناختی

فصل چهارم		مبحث ۱ ۱۷۷	☐
		تست‌ها ۱۸۶	☐
		مبحث ۲ ۱۹۸	☐
		تست‌ها ۲۱۱	☐

سلامت روانی و اختلال روانی

✓ یک نظریه‌ی علمی از طریق دو فرایند مکمل، استقرا و قیاس انجام می‌شود.

استقرا

✓ اولین قدم در ایجاد دانش است که از طریق جمع‌آوری داده‌های منظم با روش تجربی امکان‌پذیر می‌گردد.

✓ یعنی از جزء به کل رسیدن که از طریق طی مراحل (به صورت جزء به جزء) صورت می‌گیرد تا نهایتاً منجر به ارائه‌ی نظریه (طرح کلی) گردد.

✓ مراحل → مشاهده‌ی دقیق، جمع‌آوری اطلاعات، آزمایش و بررسی داده‌ها (برای بررسی دقیق‌تر اطلاعات)، ارائه‌ی نظریه **یعنی** ← از جزء به کل رسیدن.

قیاس

✓ در این روش، دانشمند پس از مشاهدات اولیه، یک حدس اولیه‌ی قابل بررسی تجربی به صورت فرضیه درباره‌ی پدیده‌ی مورد نظر ارائه می‌دهد.

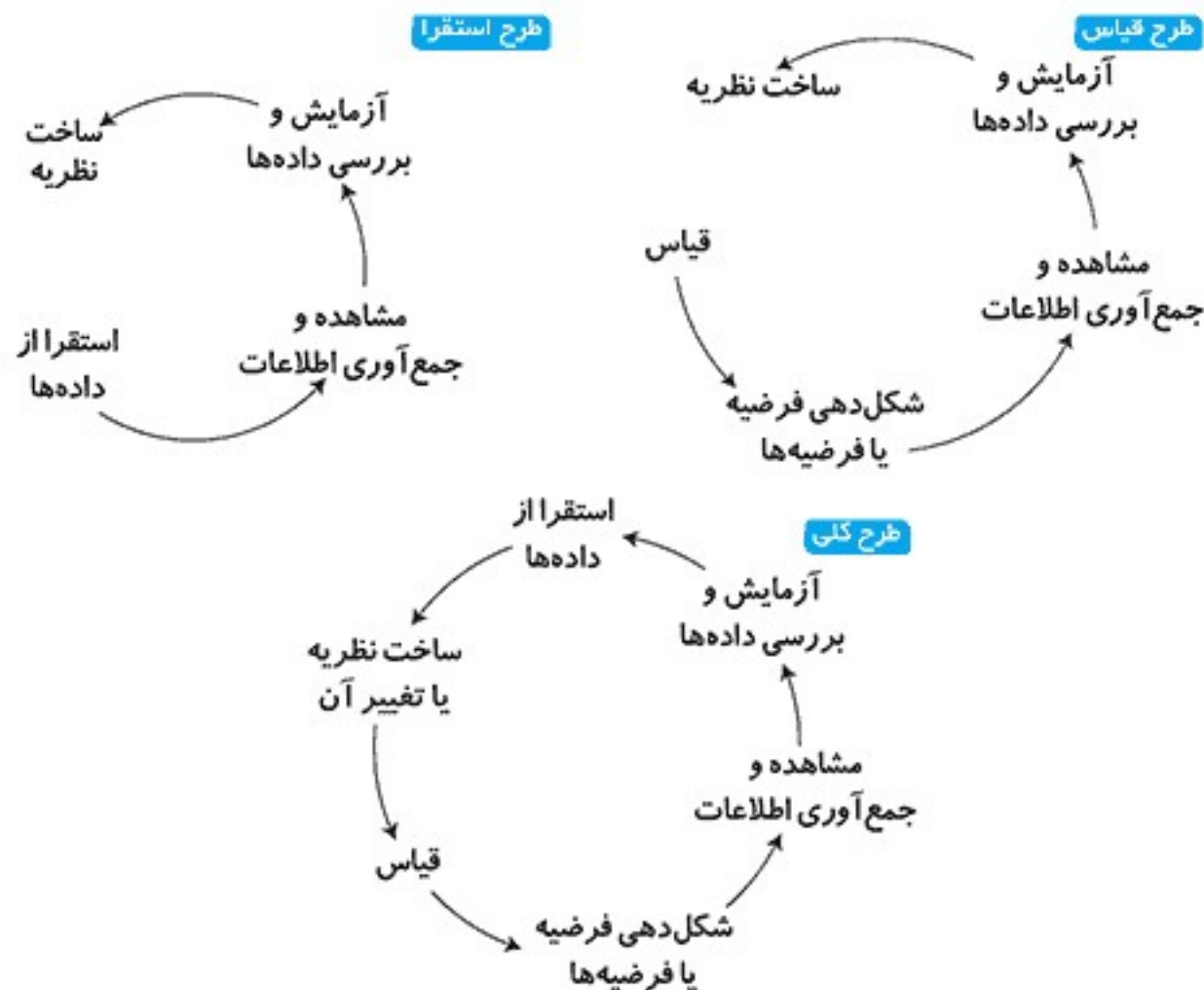
✓ یعنی از کل به جزء رسیدن؛ به گونه‌ای که ابتدا روان‌شناس با ارائه‌ی فرضیه (طرح کلی) شروع می‌کند و سپس با طی مراحل تحقیق (جزء به جزء) به نتیجه‌گیری کلی (ارائه‌ی نظریه) می‌رسد.

✓ مراحل → ارائه‌ی فرضیه پس از مشاهده‌ی اولیه، مشاهده‌ی دقیق، جمع‌آوری اطلاعات، آزمایش و بررسی داده‌ها (در این مرحله روان‌شناس در مرحله‌ی تأیید و یا عدم تأیید فرضیه‌ی خود قرار می‌گیرد)؛ که در این مرحله **در صورت تأیید** ← اقدام به ارائه‌ی نظریه می‌کند و **در صورت عدم تأیید** ← می‌بایست در فرضیه‌ی خود تجدید نظر نموده و یا این که فرضیه‌ی جدیدی را ارائه دهد.

نکته

فرضیه یعنی پاسخ احتمالی به طرح سؤال براساس حدس و گمان که می‌تواند درست و یا نادرست باشد و فقط در صورتی که داده‌ها تأیید شوند، تبدیل به نظریه می‌گردد.

تصویر مربوط به فرایندهای استقرا و قیاس

معنای رویکرد ➤ نوع نگرش افراد نسبت به یک موضوع معین

رویکرد در روان‌شناسی ➤ یک پدیده‌ی روانی را می‌توان از دیدگاه‌های گوناگون مورد بررسی قرار داد؛ نظر به اینکه روش‌های توصیف، تبیین، پیش‌بینی و تغییر هر یک از رفتارهای مختلف آدمی به صورت یکسان امکان‌پذیر نمی‌باشد، در روان‌شناسی می‌توان یک پدیده‌ی روان‌شناختی را از منظرهای متفاوت و با روش‌های متفاوت مورد بررسی قرار داد که در اصطلاح به آن رویکرد گفته می‌شود.

تعریف رویکرد ➤ راهی برای توضیح و تبیین رفتار و روش‌ها و شیوه‌هایی که بتوان از طریق آن رفتار را بررسی نمود.

نکته

نظر به اینکه هیچ رویکردی به تنهایی قادر به توصیف و تبیین رفتارهای مختلف انسان نمی‌باشد، می‌بایست از انواع مختلف رویکرد استفاده شود.

رویکردهای اصلی در روان‌شناسی ➤ زیست‌شناختی، روان‌کاوی، رفتاری، شناختی، انسان‌گرا.

الف] رویکرد زیست‌شناختی

فرض این رویکرد ➤ رفتار، تفکر، احساس، انگیزش، هیجان، سلامت و بیماری با ساخت فیزیولوژیکی مرتبط است ➤ طبق این رویکرد افسردگی ممکن است نتیجه‌ی کارکردهای نامناسب در فرایند زیست‌شیمیایی مغز باشد.

✓ یافته‌ها

منطقه‌بندی کردن کنش مغز:

- ♦ در سال ۱۸۶۱ پل بروکا، به‌وسیله‌ی تکه‌برداری از مغز انسان پس از مرگ نشان داد که عدم توانایی بیمار در سخن گفتن، نتیجه‌ی یک نارسایی از یک منطقه‌ی خاص مغز می‌باشد؛ **یعنی** ← شناسایی ناحیه‌ی بروکا (مرکز تکلم) در نیم‌کره‌ی چپ پیشانی و بالای شیار سیلویوس.
- ♦ مشابه این آزمایش را ورنیکه انجام داد که منجر به شناسایی ناحیه‌ی ورنیکه (مرکز فهم سخن) در نیم‌کره‌ی چپ گیجگاهی و زیر شیار سیلویوس گردید.

عضو برداری از مغز:

- ♦ در دهه‌ی ۱۹۲۰، کارل لشلی از طریق آزمایش‌های کلاسیک خود نشان داد که اگر قسمتی از کورتکس مغز موش‌ها برداشته شود، به یادگیری و حافظه‌ی آن‌ها صدمه وارد می‌شود ➤ لشلی نشان داد که مقدار از بین برده شده‌ی بافت مغز، در ایجاد رفتار، نقش مهمی را ایفا می‌نماید.
- ♦ روش کار لشلی ➤ برداشت قسمت‌هایی از مغز به‌وسیله‌ی عمل جراحی و یا سوزاندن آن قسمت‌ها با الکتروود برقی بود.

تحریک الکتریکی مغز:

- ♦ روان‌شناسان فیزیولوژیکی از طریق تحریک الکتریکی نورون‌ها (سلول‌های عصبی) مغز به خصوص در ناحیه‌ی هیپوتالاموس نشان دادند که تحریک الکتریکی این مراکز همانند تأثیر هورمون‌های مختلف بر مراکز مغزی، می‌تواند باعث ایجاد لذت، پرخوری، کم‌خوری و... گردد.

فصل اول: کلیات

مبحث سوم روش‌ها و حوزه‌ها

روش‌های تحقیق در روان‌شناسی علمی

الف- روش مشاهده‌ی طبیعی

- توضیح
- مزایای
- معایب

ب- روش آزمایشی

- توضیح
- مزایای
- معایب

ج- روش هم‌بستگی

- توضیح
- مزایای
- معایب

روش‌های تحقیق در روان‌شناسی علمی

الف- تحقیقات بنیادی

- هدف اصلی
- حوزه‌های اصلی

ب- تحقیقات کاربردی ☺ هدف اصلی

حوزه‌های شغلی در روان‌شناسی

الف- کارشناسی ☺ امکان اشتغال در زمینه‌های

- تجارت
- خدمات اجتماعی / انسانی
- تحقیق

ب- کارشناسی ارشد یا دکتری ☺ امکان اشتغال در زمینه‌ی ☺ ارائه‌ی خدمات روان‌شناسی و

مشاوره در حیطه‌های خاص حرفه‌ای

روش‌های تحقیق در روان‌شناسی علمی

- ✓ در روش علمی، روان‌شناسان از طریق مدارک و شواهد تحقیقی که مبتنی بر تحقیق تجربی باشد، نظرات خود را ارائه می‌دهند. به همین دلیل از روان‌شناسی غیر علمی متمایز می‌گردند.
- ✓ روان‌شناسان علاوه بر ارائه‌ی نظریه‌ها درباره‌ی چگونگی رفتار انسان، درصدد حمایت تجربی از آن‌ها (نظریه‌های علمی) نیز با روش تحقیق علمی می‌باشند.

✓ **نحوه‌ی عمل** ➔ روان‌شناسان، زمان زیادی را صرف جمع‌آوری داده‌ها برای بررسی فرضیه‌های متفاوت خود با روش علمی می‌نمایند که مهم‌ترین این روش‌ها عبارت‌اند از ➔ روش مشاهده‌ی طبیعی، روش آزمایشی، روش هم‌بستگی که به‌طور مختصر توضیح داده می‌شوند.

روش مشاهده‌ی طبیعی

✓ **توضیح روش** ➔ این روش زمانی انجام می‌شود که رفتار بدون دخالت آزمایشگر، مورد بررسی قرار می‌گیرد. ابتدا این روش مورد استفاده‌ی کردارشناسانی همچون لورنز قرار گرفت و سپس مورد استفاده‌ی روان‌شناسانی همچون آندرسون واقع گردید.

✓ **نحوه‌ی عمل آندرسون** ➔ رفتار کودکان در یکی از پارک‌های لندن در خصوص میزان فاصله گرفتن آن‌ها از مادرانشان را مورد مشاهده قرار داد؛ او متوجه شد که کودکان زیر ۳ سال، بیش از ۶ الی ۷ متر از مادران خود دور نمی‌شوند ➔ این مطالعه بعداً مورد استفاده‌ی روان‌شناسانی چون جان بالبی، هارلو و ... در خصوص رفتار دلبستگی گردید.

کردارشناسان، محققانی هستند که رفتار حیوانات را در محیط و زیستگاه‌های طبیعی آن‌ها به‌صورت کاملاً طبیعی مورد بررسی قرار می‌دهند و توانسته‌اند از این طریق، اطلاعات مفیدی را از نحوی زندگی حیوانات به‌دست آورند.

✓ **مزیت روش** ➔ شرط لازم در مشاهده‌ی طبیعی، عدم آگاهی شرکت‌کنندگان در مشاهده است که باعث می‌شود رفتار آنان به‌طور طبیعی مورد مشاهده قرار گیرد.

معایب روش:

- ◆ عدم کنترل آزمایشگر بر روی رفتار ➔ از این نظر، نقطه‌ی مقابل روش آزمایشی است.
- ◆ اطلاعات به‌دست آمده قادر به نشان دادن رابطه‌ی علت و معلول متغیرها نمی‌باشند.

نکته

در بسیاری از تحقیقات روان‌شناسی که مطابق این روش انجام شده است، روان‌شناسان توانسته‌اند اطلاعات مفید و سودمندتری را در مقایسه با روش آزمایشی به‌دست آورند ^{به دلیل} طبیعی بودن رفتار فرد.

روش آزمایشی

✓ به این روش، روش آزمایشگاهی، تجربی و مشاهده‌ی کنترل شده (به دلیل دخالت روان‌شناس در تغییر شرایط طبیعی و محیطی) نیز می‌گویند.

توضیح روش:

① در اولین قدم روان‌شناس می‌بایست در «طرح آزمایش» خود اقدام به ارائه‌ی فرضیه نماید ^{مثلاً} ← اگر می‌خواهد «تأثیر تشویق بر یادگیری دانش‌آموزان» را بررسی نماید، ابتدا باید فرضیه‌ی مناسب ارائه دهد. ^{مثلاً} ← «تشویق موجب بهبود یادگیری می‌گردد».

② در مرتبه‌ی بعد، روان‌شناس باید از بین افراد همگن به‌طور تصادفی دو گروه را انتخاب کند؛ یکی از گروه‌ها را مورد تشویق قرار می‌دهد (گروه آزمایش)، گروه دوم را تشویق نمی‌کند و از آن‌ها فقط برای مقایسه‌ی نتایج استفاده می‌نماید. (گروه کنترل)

③ روان‌شناس در این فرضیه دو متغیر را مورد بررسی قرار می‌دهد؛ «مقدار تشویق» و دیگری «میزان

۷. در روش آزمایشی، منظور از کنترل متغیرهای دیگر (غیر از متغیرهای مستقل و وابسته) کدام است؟ (سراسری ۸۹)

- (۱) جفت و جور کردن آنها
(۲) ثابت نگه داشتن آنها
(۳) در اختیار داشتن تعداد آنها
(۴) جدا کردن سهم هر یک از آنها

۸. از معایب روش می توان به عدم کنترل آزمایشگر روی رفتار اشاره کرد و علاوه بر آن رابطه‌ی علت و معلولی را نشان نمی‌دهد. (آزاد ۹۰)

- (۱) آزمایشی (۲) هم‌بستگی (۳) پرسشنامه (۴) مشاهده‌ی طبیعی

۹. کدام روش پژوهشی، به تبیین رفتار می‌پردازد؟ (سراسری ۸۸)

- (۱) آزمایشی (۲) موردی (۳) زمینه‌یابی (۴) مشاهده‌ی طبیعی

۱۰. کدام عبارت صحیح است؟ (آزاد ۸۹)

- (۱) مهم‌ترین اصل روش آزمایشی، کنترل متغیر وابسته است.
(۲) متغیر مستقل متغیری است که برای تغییر آزاد نیست.
(۳) مهم‌ترین اصل روش آزمایشی، کنترل متغیر مستقل است.
(۴) در روش آزمایشی، تمامی متغیرها به جز متغیر مستقل، بایستی ثابت نگه داشته شوند.

۱۱. کدام یک از تحقیقات زیر، جزء تحقیقات کاربردی است؟ (سنجش ۸۸)

- (۱) بررسی شیوه‌ی نمره‌دهی معلمان زن و مرد (۲) تحقیق درباره‌ی رابطه‌ی هوش و پیشرفت تحصیلی
(۳) کشف راه‌های جلوگیری از افت تحصیلی (۴) مقایسه‌ی هوش دختران و پسران دبیرستانی

۱۲. پژوهشگری در نظر دارد «اثر سن بر نگرش را مطالعه کند» گروه‌های ۲۰ ساله، ۳۰ ساله و ... را با یک آزمون نگرش سنج، مورد آزمایش قرار می‌دهد. در این پژوهش «متغیر مستقل» کدام است؟ (سراسری ۸۸)

- (۱) آزمون (۲) نگرش (۳) سن (۴) تغییر نگرش

۱۳. هنگامی که درصدد پاسخ‌دهی به مسائل و مشکلات زندگی روزمره از اصول و مفاهیم به‌دست آمده از تحقیقات ... باشیم، وارد حوزه‌ی تحقیقات ... شده‌ایم. (آزاد ۸۶)

- (۱) بنیادی کاربردی (۲) بنیادی دانشگاهی (۳) محض بنیادی (۴) دانشگاهی کاربردی

۱۴. «نحوه و چگونگی ارتباط فرد با دیگری» نشانه‌ی توجه به کدام یک از حوزه‌های اصلی در تحقیقات بنیادی روان‌شناسی می‌باشد؟

- (۱) شناختی (۲) اجتماعی (۳) تربیتی (۴) صنعتی

۱۵. کدام یک از موارد زیر، در ارتباط با تفاوت یافته‌های آزمایشی با یافته‌های همبستگی صحیح نمی‌باشد؟

- (۱) در بررسی‌های همبستگی، صرفاً همزمانی دو رویداد مورد نظر است.
(۲) در بررسی‌های آزمایشی، روابط علت و معلولی قابل استنباط است.
(۳) از طریق داده‌های آزمایشی، می‌توان روابط علت و معلولی را استنباط کرد.
(۴) در بررسی‌های همبستگی، روابط علت و معلول قابل استنتاج است.

۱۶. در یک پژوهش، گروهی که برای مقایسه‌ی نتایج به‌دست آمده در نظر گرفته می‌شود، را چه می‌نامند؟ (سنجش ۷۷)

- (۱) گروه آزمایش (۲) گروه کنترل (۳) گروه مشاهده (۴) گروه همتا

۱۷. به یاری کدام عامل، می‌توان فرضیه‌ها را آزمون نمود؟ (سراسری خارج از کشور ۸۷)

- (۱) آزمایش تجربی (۲) رفتار طبیعی (۳) ادراک (۴) عقل

۱۸. برای بررسی این فرضیه که «استعمال دخانیات باعث بروز بیماری‌های ریوی می‌شود»، کدام روش تحقیقی مناسب‌تر است؟

(آزاد فارغ از کشور ۸۹)

- (۱) آزمایشی (۲) مشاهده‌ی طبیعی (۳) بنیادی (۴) هم‌بستگی

۱۹. در انجام دادن آزمایش‌ها باید دقت کرد تا همه چیز ثابت بماند مگر (سراسری ۸۵)

- (۱) گروه آزمایشی (۲) گروه کنترل (۳) متغیر مستقل (۴) متغیر وابسته

۲۰. روش آزمایشی در علم روان‌شناسی به کدام منظور به کار بسته می‌شود؟ (سراسری ۸۳)

- (۱) کنترل رفتار (۲) توصیف رفتار (۳) پیش‌بینی رفتار (۴) تبیین‌های علت و معلولی

تست‌های تالیفی

۲۱. کدام‌یک از تحقیقات زیر کاربردی محسوب می‌شود؟

- (۱) پی بردن به علل رفتارهای ناسازگارانه‌ی بیماران روانی
(۲) مقایسه‌ی هوش تجسم فضایی مهندسان ساختمان با معلمان
(۳) پیدا کردن راه‌های کاهش افت تحصیلی دانش‌آموزان
(۴) مقایسه‌ی هوش دانش‌آموزان رشته‌های مختلف با یکدیگر

۲۲. در روش آزمایشی به جنبه‌هایی از رفتار که می‌تواند اندازه‌گیری و یا ارزیابی شود چه می‌گویند؟

- (۱) کنترل رفتار (۲) متغیر مستقل (۳) فرضیه‌ی روان‌شناس (۴) متغیر وابسته

۲۳. اولین گام در استفاده از روش آزمایشی این است که، محقق:

- (۱) از دو گروه آزمایشی و کنترل، با ویژگی‌های یکسان استفاده کند.
(۲) از روش استقرا استفاده کند.
(۳) تأثیر متغیرهای تأثیرگذار را به حداقل برساند.
(۴) اقدام به ارائه‌ی فرضیه نماید.

۲۴. روان‌شناسان چگونه اقدام به معرفی نظرات علمی خود می‌نمایند؟

- (۱) از طریق جمع‌آوری داده‌های منظم با روش تجربی
(۲) از طریق مدارک و شواهد تحقیقی که مبتنی بر تحقیق تجربی باشد.
(۳) استفاده از دو فرایند مکمل قیاس و استقرا
(۴) ارائه‌ی یک حدس اولیه‌ی قابل بررسی تجربی درباره‌ی پدیده‌ی مورد نظر

۲۵. روان‌شناسان چگونه اقدام به جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز جهت بررسی فرضیه‌های ارائه شده‌ی خود می‌نمایند؟

- (۱) نمونه‌گیری آماری (۲) آزمایش‌هایی که در محیط آزمایشگاهی انجام‌پذیر باشد.
(۳) استفاده از روش‌های مختلف (۴) طی مراحل تحقیق به دو روش استقرا و قیاس

۲۶. روان‌شناسی می‌خواهد تأثیر سروصدا را در عملکرد یادآوری بررسی نماید؛ فرضیه‌ی احتمالی او به چه صورت است؟

- (۱) آیا سروصدا عملکرد یادآوری را کاهش می‌دهد؟
(۲) چگونه سروصدا و تداوم آن عملکرد یادآوری را کاهش می‌دهد؟
(۳) چرا سروصدا موجب کاهش یادآوری افراد می‌گردد؟
(۴) سروصدا و تداوم آن، عملکرد یادآوری را کاهش می‌دهد.

سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ
۱	۱	۱۱	۱	۲۱	۳	۳۱	۴	۴۱	۳	۵۱	۳	۶۱	۳
۲	۱	۱۲	۳	۲۲	۴	۳۲	۲	۴۲	۱	۵۲	۱		
۳	۳	۱۳	۱	۲۳	۴	۳۳	۱	۴۳	۳	۵۳	۳		
۴	۳	۱۴	۲	۲۴	۲	۳۴	۲	۴۴	۲	۵۴	۳		
۵	۴	۱۵	۴	۲۵	۳	۳۵	۴	۴۵	۲	۵۵	۴		
۶	۴	۱۶	۲	۲۶	۴	۳۶	۳	۴۶	۱	۵۶	۱		
۷	۲	۱۷	۱	۲۷	۴	۳۷	۱	۴۷	۳	۵۷	۴		
۸	۴	۱۸	۴	۲۸	۳	۳۸	۳	۴۸	۲	۵۸	۲		
۹	۱	۱۹	۲	۲۹	۱	۳۹	۲	۴۹	۴	۵۹	۴		
۱۰	۳	۲۰	۳	۳۰	۲	۴۰	۴	۵۰	۲	۶۰	۲		

آزمون جامع

- کدام گزینه از جمله ایرادات وارد بر این توصیف رفتاری که «پسرها از دخترها پر خاشگرت‌ترند»، نیست؟
 - میزان فاصله‌ی سنی آن‌ها مشخص نیست. (۲) نوع رفتار و پر خاشگرتی مشخص نشده است.
 - منظور از پسرها و دخترها چه کسانی است. (۴) نوع پر خاشگرتی مبهم است.
- تحقیق و نظریه از طریق دو فرایند استقرا و قیاس شکل می‌گیرند که هر کدام:
 - در یک زمینه‌ی خاص کاربرد دارد. (۲) به جواب یکسانی خواهند رسید.
 - به تنهایی کاربرد ندارد. (۴) باعث برانگیختگی دیگری خواهد شد.
- کارل لشلی با استفاده از کدام روش نشان داد که مقدار از بین برده شده‌ی بافت مغز در ایجاد رفتار، نقش مهمی را ایفا می‌کند؟
 - تحریک الکتریکی مغز (۲) تکه‌برداری پس از مرگ
 - تحریک برقی هیپوتالاموس (۴) عضو برداری از مغز
- در خصوص یادآوری رویدادهای سه سال اول زندگی در دوران بزرگسالی می‌توان گفت:
 - نیمی از افراد، این رویدادها را به‌خاطر نمی‌آورند.
 - حدود ۱۰ درصد افراد، قادر به یادآوری این خاطرات می‌باشند.
 - تقریباً هیچ‌کس قادر به یادآوری اکثر رویدادهای این دوران نیست.
 - اکثر افراد، رویدادهای مهم این دوره از زندگی را به یاد می‌آورند.
- نظریات کدام رویکرد براساس مدل‌های زیستی ارائه گردیده‌اند؟
 - زیست‌شناختی (۲) شناختی (۳) انسان‌گرا (۴) روان‌کاوی
- از جمله روان‌شناسان علاقمند به انجام تحقیق در زمینه‌ی دلبستگی مادر فرزندی کدام است؟
 - جان بالبی، هارلو، آندرسون (۲) مازلو، جان بالبی، آندرسون
 - کارل راجرز، مازلو، هارلو (۳) هارلو، ابراهام مازلو، جان بالبی
- اصطلاحاً به روشی که فرد به‌صورت ناخودآگاه برای کاهش اضطراب خود انجام می‌دهد چه می‌گویند؟

(۱) روان‌کاوی (۲) مکانیسم دفاعی (۳) فرافکنی (۴) پس‌خوراندن زیستی

۸- منظور از کنترل متغیرهای تأثیرگذار در روش آزمایشی چیست؟

- (۱) دستکاری مستقیم متغیرها توسط آزمایشگر
- (۲) کنترل شرایط تحقیق توسط آزمایشگر
- (۳) در نظر گرفتن یک گروه مشابه جهت بررسی نتایج
- (۴) ثابت نگه داشتن اثرات سایر متغیرها

۹- در خصوص روش هم‌بستگی، گزینه‌ی نا درست کدام است؟

- (۱) قادر به شناخت رابطه‌ی علت و معلول دیده‌ها نیست.
- (۲) محقق درصدد یافتن ارتباط و یا هم‌زمانی دو متغیر است.
- (۳) محقق درصدد دستکاری متغیر مستقل جهت پی‌بردن به تأثیرات آن نیست.
- (۴) محقق درصدد یافتن جنبه‌هایی از رفتار است که قابل اندازه‌گیری و ارزیابی باشند.

۱۰- به ترتیب از جمله مشاغل موجود در حوزه‌های مختلف تحقیق خدمات اجتماعی / انسانی تجارت، برای دارندگان مدرک کارشناسی روان‌شناسی کدام است؟

- (۱) دستیار آماری مشاوره‌ی شغلی تبلیغات
- (۲) دستیار مشاوره مددکاری متصدی وام
- (۳) تبلیغات مشاوره‌ی کودکان محقق بازاریابی
- (۴) مشاوره‌ی تحصیلی دستیار بهداشت روانی مدیر روابط عمومی

۱۱- طرح این موضوع که «هر فردی مسئول اعمال خویش است و تحت تأثیر عوامل خارجی قرار نمی‌گیرد»، از سوی روان‌شناسان انسان‌گرا به این منظور است که:

- (۱) سایر رویکردهای دیگر، عوامل خارجی را مؤثر در بروز رفتار می‌دانند.
- (۲) سایر رویکردها به تجارب فردی انسان‌ها از یک منظر بیرونی نگاه می‌کنند، نه درونی.
- (۳) انسان موجودی است آزاد و انتخاب‌گر که توانایی رشد و خودشکوفایی دارد.
- (۴) تمام آن چیزی را که فرد از خودش گزارش می‌دهد، نمی‌تواند همان چیزی باشد که آن‌ها را تجربه نموده‌است.

۱۲- رسیدن به توصیفی آزمون‌پذیر و تجربی از حوادث و رویدادها مربوط است به:

- (۱) روش تحقیق (۲) نظریه (۳) فعالیت علمی (۴) روش علمی

۱۳- بنیان‌گذار حرکت مشاوره‌ای چه کسی است؟

- (۱) ابراهام مازلو (۲) جان بالبی (۳) لورنز (۴) کارل راجرز

۱۴- اگر چشمان انسان به هنگام پاسخ‌دهی به سؤالات به سمت راست حرکت کنند، بیانگر استفاده از کدام نیم‌کره‌ی مغز و کدام مراکز مغزی است؟

- (۱) چپ مغز مرکز یادگیری و تفکر کلامی (۲) راست مغز مرکز یادگیری و تفکر فضایی
(۳) راست مغز مرکز یادگیری و تفکر کلامی (۴) چپ مغز مرکز یادگیری و تفکر فضایی

۱۵- هارلو در انجام آزمایش‌های معروف خود با میمون‌ها، دلبستگی مادر فرزندی را فراتر از کدام دسته از نیازها می‌داند؟

- (۱) نیاز به امنیت (۲) نیاز به تعلق (۳) نیاز به غذا (۴) نیاز به احترام

۱۶- رویکرد مقابل رویکرد انسان‌گرا، کدام است؟

- (۱) شناختی (۲) زیست‌شناختی (۳) رفتاری (۴) روان‌کاوی

۱۷- استفاده از تمثیل‌هایی مانند «پردازش اطلاعات رایانه‌ای درباره‌ی انسان»، در واقع تأکید بر این

۶۲. علت نارضایتی نوجوان دختر و پسر از قیافه‌ی خود در اوایل بلوغ چیست؟
 (۱) اجزای چهره به رشد نهایی خود نرسیده است.

- (۲) در این دوران زیبایی چهره و مقایسه‌ی با دیگران برای نوجوان حائز اهمیت است.
 (۳) سر به رشد نهایی خود رسیده است به همین دلیل با اجزای بدن هماهنگی ندارد.
 (۴) رشد سر نوجوان دیرتر از اجزای چهره‌ی او صورت می‌پذیرد.

۶۳. تغییرات بدنی سریع، نیاز نوجوان را به کدام مواد معدنی بیش‌تر می‌سازد؟
 (۱) سدیم، پتاسیم، آهن
 (۲) روی، کلسیم، آهن
 (۳) کلسیم، آهن، سدیم
 (۴) فسفر، سدیم، پتاسیم

۶۴. در خصوص رشد اندام‌های داخلی در دوره‌ی نوجوانی، گزینه‌ی نادرست کدام است؟

- (۱) با توجه به رشد ماهیچه‌ها و اندام‌های مشهود بدن بر رشد ناگهانی و نامشهود وزن و قد، ورزش باید متناسب با این وضعیت باشد.
 (۲) وزن شش‌ها به سه برابر و اندازه‌ی قلب به دو برابر پیش از این سن می‌رسد.
 (۳) پیامد افزایش ظرفیت شش‌ها تنفس عمیق‌تر و آهسته‌تر برای نوجوان است.
 (۴) افزایش اندازه‌ی قلب موجب افزایش حجم خون و کاهش ضربان قلب می‌گردد.

۶۵. در خصوص «رسش جنسی» می‌توان گفت:

- (۱) صفات ثانویه‌ی جنسی اندام‌های جنسی را در بر می‌گیرد که مستقیماً در تولید مثل و باروری دخالت دارند.
 (۲) صفات اولیه‌ی جنسی تغییرات بدنی و جنسی هستند که دخالت غیرمستقیم در تولیدمثل و باروری دارند.
 (۳) دخالت مکمل صفات اولیه و ثانویه‌ی جنسی منجر به رسش اندام‌های جنسی می‌گردد.
 (۴) صفات اولیه‌ی جنسی فقط علائم مشخصی برای رشد جنسی به حساب می‌آیند.

۶۶. علت احتمال باروری کم‌تر دختران و پسران در مراحل اولیه‌ی بلوغ نسبت به سال‌های بعدی زندگی چیست؟

- (۱) اندام‌های جنسی آن‌ها به اندازه‌ی کافی رشد نیافته است تا بتوانند منجر به تولیدمثل و باروری گردند.
 (۲) تخمک‌گذاری دختران نا مرتب و نامنظم صورت می‌گیرد.
 (۳) تعداد اسپرم پسران به اندازه‌ی کافی که بتوانند تخمک را بارور سازند، نرسیده است.
 (۴) اندام جنسی پسران دیرتر از دختران فعال می‌شود.

۶۷. از جمله صفات ثانویه‌ی جنسی پسران که به غلط ممکن است نشانه‌ی مردانگی آن‌ها به حساب آید، چیست؟

- (۱) افزایش قد آن‌ها نسبت به سایر هم‌سالان
 (۲) پهن‌تر شدن شانه‌ها
 (۳) رشد اندام جنسی
 (۴) رویش مو در صورت

۶۸. کدام یک را از جمله عکس‌العمل‌های متفاوت نوجوانان در مقابل تغییرات مهم بدنی و جنسی آن‌ها در دوران بلوغ نمی‌دانید؟

- (۱) نوع ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی موجود مرتبط با رسش جنسی آن‌ها
 (۲) درک و فهم نوجوان از تغییرات ایجاد شده
 (۳) زمان رسش جنسی آن‌ها در مقایسه با سایر هم‌سالان
 (۴) نوع برخورد و قضاوت دیگران از تغییرات بدنی و جنسی نوجوان

۸۴. در کدام دوره و گروه سنی، فرد استانداردها و حقوق اجتماعی را در ارزش‌های اخلاقی در نظر می‌گیرد؟

- ۱) مافوق قراردادی - کودک دبستان
- ۲) قراردادی - ۲ تا ۶ سال
- ۳) قبل از قراردادی - ۲ تا ۶ سال
- ۴) قراردادی - ۷ تا ۱۵ سال

۸۵. در کدام دوره رفتار اخلاقی فرد بر مبنای قوانین اجتماعی است؟

- ۱) مافوق قراردادی (۲) قراردادی (۳) پیش قراردادی (۴) قبل از قراردادی

۸۶. در خصوص دوره‌ی مافوق قراردادی در طبقه‌بندی کلبه‌گ، گزینه‌ی نادرست کدام است؟

- ۱) اصول اخلاقی به خودی خود مهم هستند و نوجوان تلاش می‌کند براساس آن‌ها رفتار نماید.
- ۲) بالاترین رشد استدلال اخلاقی و از سن ۱۶، ۱۷ سالگی به بعد است.
- ۳) نوجوان اصول اخلاقی که مطابق با استانداردهای رایج فردی و اجتماعی باشند را قبول دارد.
- ۴) این مرحله از رشد اخلاقی زمانی در فرد رشد می‌نماید که نوجوان به رشد شناختی این دوره دسترسی پیدا کرده باشد.

۸۷. کدام یک از توانایی‌های شناختی، فرصت تصمیم‌گیری‌ها و انتخاب‌های شخصی و ارزشی را برای نوجوانان فراهم می‌نمایند؟

- ۱) وجود تفکر فرضیه‌سازی و استدلال قیاسی (۲) رشد تفکر فرضیه‌سازی و اخلاقی (۳) رشد استدلال اخلاقی و استدلال قیاسی (۴) وجود استدلال قیاسی و توانایی تفکر درباره‌ی خود

۸۸. درباره‌ی تصمیم‌گیری‌های دوره‌ی نوجوانی، مطالعات نشان دهنده‌ی چیست؟

- ۱) به دلیل ویژگی‌ها شکست‌ناپذیری تصمیم‌گیری‌های نوجوان ضعیف و نامناسب است.
- ۲) به دلیل تفکر فرضیه‌سازی تصمیم‌گیری‌های نوجوان خوب و مناسب است.
- ۳) تصمیم‌گیری‌های نوجوان در برخی از موارد خوب و مناسب و در برخی دیگر از موارد ضعیف و نامناسب است.
- ۴) توانایی تفکر درباره‌ی خود موجب گردیده که تصمیم‌گیری‌های برخی از نوجوانان مناسب و برخی دیگر نامناسب باشد.

۸۹. پیامد ویژگی شکست‌ناپذیری از یک سو و توانایی شناختی فرضیه‌سازی از سوی دیگر در خصوص تصمیم‌گیری‌های نوجوانی چیست؟

- ۱) افزایش احتمال خطاپذیری آنان نسبت به بزرگسالان
- ۲) تصمیم‌گیری‌های خوب و مناسب حتی گاهی اوقات بهتر از بزرگسالان
- ۳) نشان دادن ناپختگی و عدم کفایت بیشتر در تصمیم‌گیری‌ها
- ۴) افزایش حس مسئولیت‌پذیری و نیاز به مشورت و همراهی بیشتر بزرگسالان

۹۰. هر دو گروه بزرگسالان و نوجوانان در تصمیم‌گیری‌های خود به راهنمایی نیاز دارند، زیرا که:

- ۱) تصمیمات گروهی بهتر از تصمیم‌گیری‌های فردی است.
- ۲) احتمال خطاپذیری در تصمیم‌گیری‌ها وجود دارد.
- ۳) نیاز به مشورت و راهنمایی یک نیاز عمومی و مشترک است
- ۴) موجب افزایش اعتماد به نفس و کفایت بیشتر در تصمیم‌گیری‌ها می‌گردد.

۹۱. در ارتباط با تمامی تحولات جسمانی، شناختی و اجتماعی دوره‌ی نوجوانی، آنچه از اهمیت بسزایی برخوردار است..... می‌باشد.

- ۱) ویژگی‌های شناختی (۲) خود (۳) تصمیم‌گیری‌های نوجوان (۴) جنبه‌های روان‌شناختی او

پاسخ‌نامه کلیدی

سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ	سؤال	پاسخ
۱	۱	۱۶	۴	۳۱	۳	۴۶	۳	۶۱	۳	۷۶	۳	۹۱	۲
۲	۲	۱۷	۱	۳۲	۱	۴۷	۱	۶۲	۴	۷۷	۱	۹۲	۱
۳	۲	۱۸	۲	۳۳	۴	۴۸	۴	۶۳	۲	۷۸	۳	۹۳	۴
۴	۴	۱۹	۱	۳۴	۲	۴۹	۱	۶۴	۱	۷۹	۴	۹۴	۳
۵	۱	۲۰	۲	۳۵	۲	۵۰	۴	۶۵	۳	۸۰	۲	۹۵	۱
۶	۲	۲۱	۲	۳۶	۲	۵۱	۳	۶۶	۲	۸۱	۳	۹۶	۴
۷	۴	۲۲	۴	۳۷	۳	۵۲	۱	۶۷	۴	۸۲	۴	۹۷	۲
۸	۳	۲۳	۴	۳۸	۴	۵۳	۴	۶۸	۴	۸۳	۱	۹۸	۱
۹	۲	۲۴	۳	۳۹	۱	۵۴	۴	۶۹	۱	۸۴	۴	۹۹	۲
۱۰	۲	۲۵	۲	۴۰	۴	۵۵	۱	۷۰	۱	۸۵	۲	۱۰۰	۴
۱۱	۲	۲۶	۱	۴۱	۲	۵۶	۱	۷۱	۲	۸۶	۳	۱۰۱	۳
۱۲	۲	۲۷	۱	۴۲	۱	۵۷	۲	۷۲	۴	۸۷	۲	۱۰۲	۱
۱۳	۱	۲۸	۴	۴۳	۱	۵۸	۴	۷۳	۲	۸۸	۳	۱۰۳	۲
۱۴	۲	۲۹	۳	۴۴	۳	۵۹	۳	۷۴	۳	۸۹	۱	۱۰۴	۱
۱۵	۳	۳۰	۱	۴۵	۲	۶۰	۴	۷۵	۴	۹۰	۳	۱۰۵	۱

آزمون جامع

- ۱- کدام مورد از جمله دلایل مورد نظر در تفاوت‌های نظریه‌های مربوط به رشد نیست؟
- (۱) طبقه‌بندی مراحل رشد
(۲) تعاریف متفاوت از انسان
(۳) تفاوت رویکردها نسبت به هم
(۴) دیدگاه‌های متفاوت از رشد و یادگیری
- ۲- به ترتیب سریع‌ترین دوره‌ی رشد جنین و هم‌چنین ساخته شدن بیش‌تر اندام‌ها و اجزای بدن مربوط به کدام مرحله‌ی رشد می‌باشند؟
- (۱) رویانی- جنینی (۲) زیگوت- جنینی (۳) رویانی- رویانی (۴) جنینی- رویانی
- ۳- به ترتیب و از راست به چپ، در کدام دوره استدلال اخلاقی فرد براساس اصول اخلاقی و منفعت اجتماعی است؟
- (۱) قراردادی- مافوق قراردادی
(۲) مافوق قراردادی- قبل از قراردادی
(۳) مافوق قراردادی- قراردادی
(۴) قراردادی- قبل از قراردادی

✓ چگونگی پردازش اطلاعات بینایی

ابتدا گیرنده‌های بینایی ما در شبکیه‌ی چشم (میله‌ها و مخروط‌ها) اثر فیزیکی محرک را دریافت و سپس این اطلاعات فیزیکی در سلول‌های دو قطبی و گانگلیون موجود در شبکیه‌ی چشم تبدیل به محرک‌های شیمیایی و قابل انتقال توسط سلول‌های عصبی می‌گردند و نهایتاً این اطلاعات پس از عبور از تالاموس وارد مناطق مختلف قشر خاکستری مغز شده و باعث ادراک بینایی اطلاعات دریافت شده در ما می‌گردند. این فرآیند در مراحل مختلفی تحقق می‌یابد که چگونگی آن مختصراً به طریق زیر است.

✓ مراحل پردازش اطلاعات بینایی

- ◆ مرحله‌ی دریافت و پذیرش اطلاعات ➊ در این مرحله که پایین‌ترین سطح پردازش اطلاعات است، اطلاعات حسی به‌صورت فیزیکی توسط اندام بینایی (گیرنده‌های حسی چشم در شبکیه **یعنی** ← میله‌ها و مخروط‌ها) دریافت می‌شوند.
- ◆ مرحله‌ی تبدیل اطلاعات ➋ در این مرحله، ابتدا اطلاعات فیزیکی توسط سلول‌های دو قطبی و گانگلیون (که خود نیز دارای سلول‌های بزرگ γ و کوچک x می‌باشند) تبدیل به اطلاعات شیمیایی و قابل انتقال توسط سلول‌های عصبی می‌گردند، **سپس** ← این اطلاعات توسط تالاموس (که خود دارای هسته‌های جانبی بزرگ و کوچک است و عمل رله کردن اطلاعات را برعهده دارد) به طرف قشر خاکستری مغز فرستاده می‌شوند.
- ◆ مرحله‌ی کدگذاری اطلاعات ➌ در این مرحله که بالاترین سطح پردازش اطلاعات بینایی است، اطلاعات دریافت شده در مناطق مختلف قشر خاکستری به طریق زیر کدگذاری (شناسایی) می‌گردند: عمده‌ی اطلاعات بینایی پس از عبور از تالاموس ابتدا وارد مناطق اولیه (۱) و ثانویه‌ی (۲) بینایی در مغز شده و از آن‌جا به‌طور اختصاصی وارد مناطق ۳، ۴، ۵ و گیجگاهی تحتانی که هر یک وظیفه‌ی خاصی را برعهده دارند، شده و نهایتاً موجب ادراک واحد و یکپارچه‌ی ما از فرد و یا شیء مقابل می‌گردند. چگونگی این مراحل در نمودار زیر قابل بررسی است:

♦ در فعالیت‌های روزمره، هر قدر دو تکلیف به هم شبیه‌تر باشند (از نظر بینایی، شنوایی یا هر دو نیاز به دقت زیاد داشته باشند)، انجام همزمان آن دو تکلیف دشوارتر خواهد بود.

♦ مثال ⊕ انجام فعالیت‌های غیرمشابه نظیر رانندگی و حرف زدن، مطالعه و گوش کردن به موسیقی و ... به‌طور همزمان با سهولت صورت می‌پذیرند ⊖ انجام همزمان فعالیت‌هایی که با یک‌دیگر تشابه داشته باشند؛ مانند: دو تکلیف بینایی (مطالعه‌ی کتاب و تماشای تلویزیون) یا دو تکلیف شنوایی (گوش کردن به موسیقی و شنیدن مکالمه‌ی دیگران) و یا دو تکلیفی که نیاز به تمرکز زیاد دارند (بازی شطرنج و دیدن سریال مورد علاقه)، با دشواری بیش‌تری صورت می‌پذیرند.

✓ تمرین و مهارت

- ۱ این عامل مربوط به انجام همزمان تکالیف دشوار است ← در ابتدا انجام همزمان آن‌ها دشوار ولی پس از تمرین و تکرار آسان می‌گردند؛ یعنی ← هر قدر فرد تمرین و مهارت بیش‌تری در انجام تکالیف مورد نظر داشته باشد، انجام همزمان آن تکالیف برایش آسان می‌گردد و هر قدر تمرین و مهارت کم‌تری داشته باشد، انجام همزمان آن‌ها برایش دشوار خواهند بود.
- ۲ مثال ⊕ برای کسی که در رانندگی یا ماشین‌نویسی تمرین و مهارت کافی نداشته باشد، صحبت با دیگران و یا گوش دادن به موسیقی به‌طور همزمان دشوار خواهد بود؛ یعنی ← انجام این دو کار برای او دشوار و توأم با خطای زیاد خواهد بود ولی برای رانندگان و ماشین‌نویسان ماهر انجام همزمان این گونه تکالیف با سهولت بیش‌تری همراه خواهد بود.
- ۳ انجام پژوهش در این مورد ⊕ در ارتباط با آزمودنی‌های مبتدی که انجام همزمان تکالیف دشوار برای آن‌ها سخت و توأم با خطای زیاد بود، در مدت چهار ماه و هر هفته ۵ ساعت انجام دو تکلیف به‌طور همزمان خواسته شد؛ (تکلیف اول: خواندن و فهمیدن داستان‌های کوتاه، تکلیف دوم: نوشتن املاي کلمات)؛ ابتدا انجام این کار برای آن‌ها بسیار دشوار و توأم با خطای زیاد بود، ولی بعد از شش هفته آموزش، توانستند این دو کار را به سادگی انجام دهند و سرعت خواندن و نوشتن آن‌ها نیز در حد افراد عادی قرار گیرد. این تحقیق به خوبی نشان می‌دهد که ظرفیت شناختی انسان قابل توسعه و گسترش است و می‌توان کارهای دشوار را پس از انجام تمرین به‌طور همزمان انجام داد.

✓ دشواری تکلیف

- ۱ در تکالیف روزمره هر قدر دو تکلیف دشوارتر باشند، انجام همزمان آن دو تکلیف با یک‌دیگر را دشوارتر می‌سازد.
- ۲ برای تکلیف دشوار تعریف درستی وجود ندارد؛ ممکن است تکلیفی برای یک فرد دشوار، ولی همان تکلیف برای دیگری آسان باشد ← لذا ← باید گفت دشواری تکالیف برای افراد، امری نسبی است و از فردی به فرد دیگر با توجه به مهارت، دانش و انگیزش آن‌ها متفاوت خواهد بود.
- ۳ دشواری در انجام یک تکلیف لزوماً پردازش تکلیف دیگر را دشوار نمی‌سازد؛ مثلاً ← اگر انجام همزمان دو تکلیف بینایی و شنوایی را باهم داشته باشیم و در این شرایط چراغ‌ها را خاموش نماییم، اگرچه تاریکی محیط تکلیف خواندن را دشوار می‌سازد ولی آسیبی به تکلیف شنیدن نمی‌رساند.

✓ نوع پردازش

- ۱ این عامل مربوط به چگونگی پردازش (ادراک) دو توجه ارادی و غیرارادی به طریق زیر است:
 - ♦ توجه ارادی (+) در کنترل فرد است، پردازش آن کند و آهسته است، پردازش‌های این نوع توجه:
 - ظرفیت شناختی انسان را کاهش داده و انجام تکالیف دیگر را دشوار می‌سازند.
 - قابل اجتناب‌اند و می‌توان آن‌ها را متوقف ساخت.
 - قابل انعطاف و قابل تغییرند و می‌توان آن‌ها را در موقعیت‌های گوناگون به کار برد.
 - ♦ توجه غیرارادی (-) خارج از کنترل فرد است و به صورت خودبه‌خودی صورت می‌پذیرد، پردازش آن تند و سریع است، پردازش‌های این نوع توجه:
 - ظرفیت شناختی انسان را کاهش نمی‌دهند و انجام همزمان تکالیف دیگر را برای فرد دشوار نمی‌سازند.
 - غیر قابل اجتناب‌اند؛ یعنی محرک‌های ارائه شده در محیط توجه فرد را غیر ارادی به طرف خود جلب می‌کنند.
 - غیرقابل انعطاف‌اند و زمانی که یادگیری می‌شوند، به دشواری می‌توان دست به اصلاح و تغییر آن‌ها زد.
- ۲ دو تکلیف را زمانی می‌توان به‌طور موفقیت‌آمیز جدا کرد که حداقل یکی از تکالیف، پردازش خود کار (غیرارادی) را در برداشته باشد و دیگری دو تکلیفی که هر دو به پردازش کنترل شده (ارادی) نیاز داشته باشند را نمی‌توان به‌صورت موفقیت‌آمیز با یک‌دیگر ترکیب نمود.
- ۳ جدول مقایسه‌ی بین دو توجه ارادی و غیرارادی از نظر نوع پردازش:

نوع پردازش			نوع توجه
قابل انعطاف	قابل اجتناب	کاهش ظرفیت شناختی	ارادی (کنترل شده)
غیرقابل انعطاف	غیرقابل اجتناب	عدم کاهش ظرفیت شناختی	غیرارادی (خودکار)

یادداشت

تست‌های منتخب

(سراسری ۹۴)

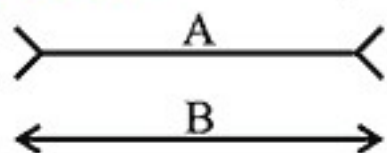
۱. حافظه‌ی کاری به کدام لوب، مربوط می‌شود؟

- (۱) پیشانی (۲) گیجگاهی (۳) پس‌سری (۴) آهیانه‌ای

(سراسری ۹۴)

۲. در برآورد طول دو خط A و B و مقایسه‌ی آن‌ها با یکدیگر، متغیر مستقل کدام است؟

- (۱) زاویه‌ی شاخک‌ها (۲) طول شاخک‌ها (۳) جهت شاخک‌ها (۴) طول دو خط

(سراسری ۹۴)

۳. فرق احساس و ادراک، کدام است؟

- (۱) احساس پردازش داده‌ها و توانایی بازنمایی آن‌ها است.
 (۲) احساس تمایلات هیجانی است اما ادراک جنبه‌ی شناختی دارد.
 (۳) ادراک تأثیر گیرنده‌های حسی است و احساس نتیجه‌ی هر ادراک
 (۴) ادراک به تفسیر و معنابخشی به اطلاعات مربوط می‌شود نه دریافت ساده‌ی آن‌ها

(فارج از کشور ۹۴)

۴. کدام لوب از قشر خاکستری، کنترل حرکات ظریف را به عهده دارد؟

- (۱) گیجگاهی (۲) پیشانی (۳) پس‌سری (۴) آهیانه‌ای

(فارج از کشور ۹۴)

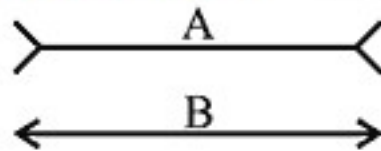
۵. کدام مورد، نشانه‌ی ادراک است؟

- (۱) باز کردن پنجره به علت احساس گرما (۲) به طرف صدای شدید و ناگهانی برگشتن
 (۳) ترشح کردن بزاق در مقابل ترشی (۴) فرار کردن سوسک‌ها از نور چراغ

(فارج از کشور ۹۴)

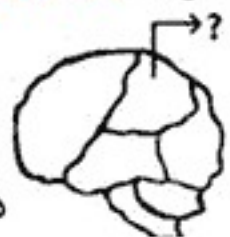
۶. در خطای درازا یا مولر - لایر (مقایسه‌ی دو خط A و B)، متغیر وابسته، کدام است؟

- (۱) جهت شاخک‌های دو خط (۲) طول شاخک‌های دو خط (۳) اندازه‌ی واقعی دو خط (۴) برآورد طول دو خط

(سراسری ۹۳)

۷. در شکل روبه‌رو، قسمت مشخص شده با علامت؟ در کدام عملکرد نقش اساسی دارد؟

- (۱) بینایی (۲) احساس‌های بدنی (۳) برنامه‌ریزی حرکات (۴) پردازش بینایی پیشرفته

د

۸. اگر دست راست فردی مشکل حرکتی داشته باشد، این اختلال ناشی از آسیب

(سراسری ۹۳)

کدام مورد است؟

- (۱) نیمکره‌ی چپ (۲) لوب آهیانه‌ای (۳) لوب پس‌سری (۴) شکنج پیش‌مرکزی

(سراسری ۹۳)

۹. بر اساس نظریه گلوگاه شناختی درباره توجه، به کدام یک از اطلاعات اجازه ورود به سیستم

(سراسری ۹۳)

شناختی داده می‌شود؟

- (۱) به همه اطلاعات اجازه ورود نمی‌دهد.
 (۲) به همه اطلاعات اجازه ورود می‌دهد.
 (۳) به اطلاعاتی که به توجه غیرارادی کمک می‌کند اجازه ورود می‌دهد.
 (۴) به اطلاعاتی که به توجه ارادی کمک می‌کند اجازه ورود می‌دهد.

۴۸. در چه موقعیت‌هایی انجام همزمان دو تکلیف دشوارتر است؟ (سراسری ۸۴)
- (۱) مهارت در دو تکلیف
(۲) تشابه دو تکلیف
(۳) پردازش غیر انتخابی
(۴) یکی از تکالیف پردازش خودکار را در برداشته باشد.

۴۹. مفهوم ثبات ادراکی چیست؟
- (۱) ادراک دو شی به صورت جداگانه علی‌رغم اینکه در واقعیت یک شی است.
(۲) ادراک شی به طور جداگانه علی‌رغم تغییراتی که در محیط اتفاق می‌افتد.
(۳) ادراک دو شی به صورت واحد علی‌رغم تغییراتی که در آن اتفاق می‌افتد.
(۴) ادراک شی به صورت واحد علی‌رغم تغییراتی که در آن شکل اتفاق می‌افتد.

۵۰. عالی‌ترین سطح پردازش اطلاعات در صورت می‌گیرد. (سراسری ۸۳)
- (۱) تالاموس (۲) هیپوتالاموس (۳) قشر سفید مخ (۴) قشر خاکستری مخ

۵۱. کارکرد قشر خاکستری لوب پیشانی کدام است؟ (سراسری ۸۳)
- (۱) ثبات ادراکی (۲) ادراک بینایی (۳) اطلاعات پوستی (۴) اطلاعات شنوایی

۵۲. کدام عبارت درست است؟ (سراسری ۸۳)
- (۱) توجه غیر انتخابی کند و آهسته است.
(۲) پردازش انتخابی ظرفیت شناختی را کاهش می‌دهد.
(۳) هر قدر دو تکلیف به هم شبیه‌تر باشند انجام همزمان آن‌ها آسان‌تر است.
(۴) هر قدر دو تکلیف دشوارتر باشند انجام همزمان آن‌ها آسان‌تر است.

۵۳. همه‌ی افراد معمولاً قادر هستند در میان همه‌ی مکالمات در یک میهمانی، مکالمه‌ی مورد نظر خود را انتخاب و به آن توجه نمایند، این مسأله را می‌توان با پدیده‌ی توجیه کرد. (آزاد ۸۲)

- (۱) توجه انتخابی
(۲) توجه و غفلت
(۳) توجه غیرانتخابی
(۴) توجه انتخابی و غیرانتخابی

۵۴. کار تالاموس چیست؟ (سنجش ۸۲)

- (۱) هماهنگی حرکت
(۲) کنترل فعالیت‌های غریزی
(۳) ایستگاه تقویت اطلاعات
(۴) کنترل بیداری و انگیزتگی

۵۵. مطالعات نشان می‌دهد که عمده‌ترین نقش را در ادراک به عهده دارد.

- (۱) تالاموس (۲) قشر خاکستری
(۳) سلول‌های خاکستری و گانگلیون (۴) قشر خاکستری پیش‌پیشانی

تست‌های تالیفی

۵۶. بیماری با آسیب مغزی می‌توانست بین شدت نورهای مختلف و رنگ‌ها تمیز قائل شود و حرکت و جای اشیاء را به درستی تشخیص دهد ولی با وجود این، او نمی‌توانست اشیا را بازشناسی کند: یعنی او نمی‌توانست اطلاعات بینایی را که از طریق چشم خود دریافت کرده، به صورت یک تجربه‌ی ادراکی باهم ترکیب کند. این موضوع نشانگر آن است که:

- (۱) ادراک یک چیز، فراتر از دریافت ساده‌ی اطلاعات حسی است.
(۲) کدگذاری اطلاعات (مثلاً بینایی) در مغز به صورت عکسبرداری از شکل اشیا نیست.
(۳) این که چه فراوانی معینی از تکانه‌های عصبی وجود دارد، معنا و تفسیر متفاوتی را در ادراک اشیا به وجود می‌آورد.
(۴) یک جنبه‌ی مهم از کدگذاری آن است که در پردازش اطلاعات، سلول‌های عصبی متفاوتی ممکن است درگیر شوند.